

DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2025\(140\)02](https://doi.org/10.31617/3.2025(140)02)
УДК 341.123:632.4]:341.3

ГОНЧАРУК Дмитро

<https://orcid.org/0009-0000-8468-6959>

аспірант кафедри міжнародного,
цивільного та комерційного права
Державного торговельно-економічного
університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
d.honcharuk@knute.edu.ua

HONCHARUK Dmytro

<https://orcid.org/0009-0000-8468-6959>

Postgraduate Student
at the Department of International,
Civil and Commercial Law
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
d.honcharuk@knute.edu.ua

ООН ТА ЛЕТАЛЬНА АВТОНОМНА ЗБРОЯ: ГОРДІЙ ВУЗОЛ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Стрімка мілітаризація штучного інтелекту та поява летальних автономних систем озброєнь (ЛАСО) створюють комплекс правових, етичних і безпекових викликів – від невизначеності відповідальності до ризиків алгоритмічної упередженості та кібервтручань; ООН є центральним майданчиком для напрацювання глобальних підходів, зокрема в межах CCW/GGE. Попри відсутність за десятиліття консенсусу щодо юридично зобов'язувального інструмента, діяльність ООН інституціоналізує етичні орієнтири та політичні принципи (людиноцентричність, відповідальність, "значущий людський контроль"), формуючи нормативні межі прийнятності ЛАСО. Дослідження поєднує два аналітичні ракурси: (1) еволюцію нормотворення в CCW/GGE (як *lex specialis*) і 11 Керівних принципів; (2) ширший дискурс ГА ООН щодо науки, технологій і безпеки (A/79/224), що вбудовує ЛАСО у загальний порядок денний "цифрових" норм. Аналіз роботи GGE і резолюцій ГА ООН показує, що склався консенсус навколо двоярусної моделі регулювання: по-перше, держави мають взяти на себе негативні зобов'язання – заборонити категорії ЛАСО, несумісні з міжнародним гуманітарним правом і принципом значущого людського контролю (зокрема системи, здатні самостійно уражати людей). По-друге, для інших систем з елементами автономності необхідні позитивні зобов'язання – забезпечувати людський контроль і підзвітність на всіх етапах життєвого циклу зброї, проводити правові перевірки, впроваджувати технічні й організаційні гарантії прозорості та надійності. ООН формує "нормативне поле тяжіння" для майбутнього договору про ЛАСО; втім, збереження політичних розбіжностей і консенсусної процедури CCW вимагає перетворення принципів на чіткі правові норми у тісній взаємодії держав, міжнародних організацій і громадянського суспільства.

UN AND LETHAL AUTONOMOUS WEAPONS: A GORDIAN KNOT OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW

The rapid militarization of artificial intelligence and the emergence of lethal autonomous weapon systems (LAWS) generate a complex of legal, ethical, and security challenges – ranging from uncertainty of accountability to risks of algorithmic bias and cyber interference; the United Nations is the central platform for developing global approaches, particularly within the framework of the CCW/GGE. Despite the absence of consensus on a legally binding instrument for a decade, UN activities institutionalize ethical benchmarks and political principles – such as human-centeredness, responsibility, and "meaningful human control" – thereby shaping the normative boundaries of acceptability for LAWS. This study combines two analytical perspectives: (1) the evolution of norm-setting within the CCW/GGE (as *lex specialis*) and the 11 Guiding Principles; and (2) the broader UNGA discourse on science, technology, and security (A/79/224), which embeds LAWS into the general agenda of "digital norms". The analysis of the GGE's work and UNGA resolutions indicates that a consensus has emerged around a two-tier regulatory model: firstly, states should assume negative obligations – to prohibit categories of LAWS that are incompatible with international humanitarian law and the principle of meaningful human control (in particular, systems capable of autonomously targeting humans). Secondly, for other systems with elements of autonomy, positive obligations are necessary – to ensure human control and accountability at all stages of the weapons life cycle, to conduct legal reviews, and to implement technical and organizational guarantees of transparency and reliability. The UN is creating a "regulatory field of attraction" for a future LAWS treaty; however, maintaining political divergences and the consensus-based CCW procedure requires transforming principles into clear legal norms in close interaction among states, international organizations, and civil society.

Copyright © 2025. Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії [Creative Commons Attribution License 4.0 \(CC-BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) Міжнародна ліцензія

Ключові слова: летальні автономні системи озброєнь, міжнародне гуманітарне право, Організація Об'єднаних Націй, штучний інтелект.

Keywords: Lethal Autonomous Weapons Systems, International Humanitarian Law (IHL), United Nations, artificial intelligence

JEL Classification: K33, O33.

Вступ

Летальні автономні системи озброєння (ЛАСО) стрімко розвиваються й дедалі частіше демонструють свою оперативну ефективність у сучасних збройних конфліктах. Так, прикладами є операція "Павутина" та створення спеціалізованих Сил безпілотних систем у ЗСУ. Водночас розгортання ЛАСО супроводжується низкою обґрунтованих занепокоєнь щодо правових, етичних та безпекових наслідків їх використання. Серед ключових ризиків варто виокремити: невизначеність щодо суб'єкта відповідальності (особи чи держави) у разі порушення норм міжнародного гуманітарного права при застосуванні ЛАСО; потенційний доступ до таких систем з боку недержавних збройних угруповань, зокрема терористичних організацій; перспективу інтеграції ЛАСО у системи доставки зброї масового ураження; вразливість ЛАСО до несанкціонованого втручання в алгоритми чи систему управління; можливу алгоритмічну упередженість ШІ, що може призвести до непропорційного чи неправомірного застосування сили ЛАСО.

Заходи реагування на зазначені ризики шукають як міжнародні організації (зокрема ООН, НАТО, Міжнародний Комітет Червоного Хреста), так і окремі держави (США, Китай, Франція, Ізраїль, Австрія та ін.). Суттєву роль відіграють і неурядові організації – зокрема *Campaign to Stop Killer Robots*, Стокгольмський інститут дослідження проблем миру (*SIPRI*) та ін., а також провідні транснаціональні технологічні компанії (*Microsoft, Google, Palantir Technologies*).

Попри високий потенціал міжнародно-правових норм для визначення меж та умов правомірного застосування ЛАСО, зусилля на шляху до правового врегулювання наштовхуються на значні виклики. Серед них – відсутність універсального визначення ЛАСО, складність виокремлення суто військових застосувань штучного інтелекту (*United Nations Office for Disarmament Affairs, n. d.*), а також глибокі розбіжності у баченнях правового регулювання між державами з різним рівнем технологічного розвитку та геополітичними інтересами (*United Nations, Secretary-General, 2024, July 1*).

Поміж міжнародних організацій ключову роль у виробленні глобальних підходів до регулювання ЛАСО відіграє Організація Об'єднаних Націй. Зокрема, в межах Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї (*Convention on Certain Conventional Weapons, CCW*) діє Група урядових експертів з питань ЛАСО (*Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons, GGE*) яка з 2014 р. регулярно розглядає етичні, правові та технічні аспекти автономного озброєння. Хоча обговорення в межах *GGE* привели до ухвалення 11 Керівних принципів (*United Nations, 2019, September 25*),

ці документи мають рекомендаційний характер і не є юридично обов'язковими. Ухвалення ж договору або протоколу в межах *ССВ* залишається предметом політичної дискусії без досягнення консенсусу. Попри це, процес у межах ООН є провідним у сфері глобального врядування військового штучного інтелекту, з огляду на її легітимність, інклюзивність та стабільну роль як міжурядової платформи.

Кількість наукових досліджень щодо ЛАСО невинно зростає, зокрема, у наукометричній базі *Scopus* за 2021–2025 рр. проіндексовано у середньому 45 статей на рік (за перше півріччя 2025 р. – 17 наукових матеріалів), при цьому найбільш цитовані з них стосуються вірогідності прийняття міжнародно-правового документа із заборони ЛАСО (*Rosert & Sauer, 2020*), усвідомленого й ефективного контролю людини над ЛАСО (*De Sio & Van den Hoven, 2018*), відповідальності роботів, які функціонують на основі штучного інтелекту (*Toth, 2022*), етичних міркувань застосування ЛАСО (*Horowitz, 2016*). Водночас діяльність ООН зі створення правової бази застосування ЛАСО залишається висвітленою лише фрагментарно. Наявні наукові публікації аналізують "підводні камені" формулювання міжнародно-правових обов'язків держав щодо застосування ЛАСО (*Sauer, 2020*), узагальнюють позиції держав щодо вимог до ЛАСО в рамках засідань *GGE* за 2018 р. (*Riebe et al., 2020*), за 2020–2022 рр. (*Qerimi, 2023*).

Аналіз доступних наукових публікацій, документів, що висвітлюють роботу *GGE*, та резолюцій Генеральної Асамблеї (ГА) ООН, звітів неурядових організацій у сфері ЛАСО привів до формулювання гіпотези цього дослідження: попри те, що за понад десятиліття діяльності ООН щодо ЛАСО не було досягнуто згоди щодо юридично зобов'язального документа, саме ця організація залишається центральним майданчиком для формування міжнародної дискусії, вироблення етичних орієнтирів і політичних принципів у сфері автономного озброєння. Її діяльність задає рамки прийнятності, просуває принципи відповідальності й контролю, сприяє інклюзивному діалогу та підготовці ґрунту для потенційного майбутнього нормативного врегулювання, навіть якщо поки що в межах м'якого права.

Метою цієї статті є з'ясування результативності та обмежень діяльності ООН щодо врегулювання ЛАСО для формулювання відповіді на ключове дослідницьке питання: якою мірою ООН сприяє міжнародно-правовому регулюванню ЛАСО та які перспективи прийняття відповідного зобов'язувального документа?

У межах цього дослідження під ЛАСО розумітиметься інтегроване поєднання однієї або кількох одиниць озброєння та технологічних компонентів, яке здатне самостійно обирати та уражати ціль без втручання людини у процес виконання цих завдань (*Group of Governmental experts on LAWS, 2025*).

Для досягнення поставленої мети стаття побудована за такою логікою: у розділі 1 розглянуто еволюцію дискусій щодо ЛАСО в межах ООН та діяльність *GGE* при *ССВ*; у розділі 2 проаналізовано ключові

результати цієї діяльності, зокрема ухвалення Керівних принципів 2019 року та Резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 78/241 (*United Nations*, 2023); у розділі 3 окреслено основні бар'єри, що перешкоджають прийняттю юридично зобов'язувального документа щодо ЛАСО; у розділі 4 описано суперечливість позицій членів ООН щодо регулювання ЛАСО, у розділі 5 здійснено оцінку ролі ООН у формуванні глобального правового і політичного порядку денного щодо військового штучного інтелекту. Завершальний розділ містить висновки й окреслює перспективи подальшого міжнародно-правового регулювання ЛАСО.

Проблематика ЛАСО дедалі чіткіше позиціонується ООН як органічний компонент ширшого комплексу науково-технічних викликів, що впливають на міжнародну безпеку. У доповіді Генерального секретаря "*Role of Science and Technology in the Context of International Security and Disarmament*" (A/79/224, 2024) наголошено, що стрімке проникнення штучного інтелекту в оборонну сферу створює "безпрецедентну потребу у своєчасному врегулюванні автономності у застосуванні сили", поряд із кіберзагрозами, біотехнологіями та військовим використанням космосу (*United Nations*, 2024). Документ фіксує, що ЛАСО вже перебувають у фокусі двох паралельних процесів: (1) багаторічних дискусій *GGE*, де розробляються спеціалізовані (*lex specialis*) підходи до контролю автономної зброї, та (2) інклюзивного розгляду питання на рівні Генеральної Асамблеї, яка розглядає ЛАСО як елемент системних трансформацій безпекового середовища.

У методологічному вимірі це означає, що дослідження ЛАСО не може обмежуватися аналізом вузькопрофільних документів *ССВ*: воно має також враховувати загальнополітичний дискурс ООН щодо новітніх технологій і безпеки. Саме тому в подальшому викладі статті обрано подвійний аналітичний ракурс. По-перше, з'ясування нормотворчого процесу у рамках *GGE*, що демонструє поступове формування принципу "значущого людського контролю". По-друге, розглядається більш широка перспектива, окреслена у щорічних доповідях Генерального секретаря (зокрема A/79/224), яка підтверджує, що врегулювання ЛАСО є невід'ємною частиною глобального порядку денного з укладання "цифрових" і "технологічних" норм нового покоління. Така методологічна інтеграція дає змогу оцінити потенціал майбутнього договору про ЛАСО у контексті синергії між секторальними (дисциплінарними) та загальносистемними підходами до управління науково-технічним прогресом у сфері міжнародної безпеки.

1. Еволюція дискусій щодо ЛАСО в межах ООН

Перші міждержавні дискусії щодо ЛАСО в системі ООН розпочалися під егідою *ССВ*. У листопаді 2013 р. Високі Договірні Сторони *ССВ* вперше домовилися розглянути питання "бойових роботів": було ухвалено мандат на проведення у 2014 р. експертних консультацій щодо новітніх технологій у сфері автономної зброї (*United Nations*, 2013).

У результаті у травні 2014 р. в Женеві відбулося початкове неформальне засідання експертів з ЛАСО під головуванням посла Франції Ж.-Ю. Сімон-Мішеля (*Reaching Critical Will*, 2014). На ньому держави обмінялися загальними поглядами на технічні, військові, правові та етичні аспекти автономної зброї, акцентуючи на необхідності людського контролю над застосуванням сили і відповідності міжнародному гуманітарному праву (МГП). Хоча жодних офіційно зобов'язальних рішень тоді не ухвалили, зустріч стала відправною точкою для подальшого процесу: її підсумки було представлено на Щорічній зустрічі держав – учасниць *CCW* наприкінці 2014 р., яка погодила продовжити обговорення у наступному році.

Друга і третя зустріч експертів відбулися 13–17 квітня 2015 р. (головуючий – посол Німеччини Міхаель Біонтіно) та у квітні 2016 р. (також під головуванням М. Біонтіно) (*Office for Disarmament Affairs, n. d.*). Вони поглибили аналіз поняття ЛАСО, намагаючись окреслити базові технічні характеристики таких систем і виробити спільні підходи до забезпечення відповідності автономної зброї принципам розрізнення та пропорційності в умовах збройного конфлікту. В ході цих зустрічей експерти та держави все більше фокусувалися на питанні "значущого людського контролю" над автономними системами – саме відсутність контролю людини при прийнятті рішення про застосування летальної сили була визначена більшістю учасників як головний виклик з точки зору права й етики. Попри поступове зближення позицій щодо окремих принципів, формат експертних зустрічей залишався суто консультативним і не передбачав ухвалення рішень.

Прорив в інституційному оформленні діалогу стався наприкінці 2016 р. На П'ятій оглядовій конференції *CCW* (12–16 грудня 2016 р.) держави-учасниці одностайно погодилися створити формальний відкритий орган – Групу урядових експертів з питань ЛАСО (*Group of Governmental Experts, GGE, Reaching Critical Will*, 2016).

Відповідно до мандата, нова *GGE* мала "спиратися на напрацювання попередніх експертних зустрічей та напрацювати можливі рекомендації щодо опцій реагування на виклики, пов'язані з новими технологіями у сфері ЛАСО, у контексті цілей і принципів Конвенції". Отже, з 2017 р. питання бойових автономних систем перейшло у більш формалізовану фазу обговорень.

Протягом 2017–2019 рр. *GGE* провела серію сесій у Женеві, поступово виробляючи певні спільні підходи. Перше засідання *GGE* відбулося у листопаді 2017 р. під головуванням посла Індії А. С. Гілла (*Reaching Critical Will*, 2018). За 2018 р. *GGE* зібралася загалом на 10 днів і змогла узгодити перший пакет принципів. Зокрема, у фінальному звіті *GGE* 2018 р. було сформульовано десять керівних принципів щодо ЛАСО. Вони, серед іншого, підтвердили повну застосовність норм

міжнародного гуманітарного права до будь-яких систем озброєння і наголосили, що людина та держави несуть відповідальність за використання таких систем. Наступного, 2019 р., *GGE* провела ще 7 днів дискусій під керівництвом представника Північної Македонії Л. Гйоргінські. До напрацьованих принципів було додано одинадцятий, після чого всього 11 керівних принципів були рекомендовані для схвалення державами – учасницями Конвенції. Їх зручно згрупувати у шість тематичних блоків.

1. Повна застосовність МГП: усі види озброєнь, включно з такими, що містять автономні функції, підпадають під дію наявних норм МГП; держави зобов'язані забезпечити відповідність.

2. Людська та державна відповідальність: відповідальність за розробку, розгортання й застосування будь-яких систем з автономними функціями завжди залишається за людьми й державами; автономність не усуває зобов'язань щодо дотримання права.

3. Людський контроль над взаємодією "людина – машина" щодо: необхідності підготовки персоналу та процедур застосування, які дозволяють операторам здійснювати належний контроль над критичними функціями відбору й ураження цілей.

4. Правове забезпечення і технічне управління ризиками: держави мають проводити превентивні правові перевірки нових систем озброєнь; забезпечувати надійність/передбачуваність програмного забезпечення; захист від кібервтручань.

5. Підзвітність, прозорість і обмін передовою практикою: обмін національними політиками, методиками тестування, протоколами безпеки; врахування етичних аспектів у циклі розробки.

6. Збалансування військової необхідності та гуманітарних міркувань у межах *CCW*.

Одинадцятий принцип формулює, що *CCW* пропонує належну правову основу для урегулювання ЛАСО в контексті її цілей і завдань, які прагнуть збалансувати військову необхідність і гуманітарні міркування. Цим держави не лише підтвердили релевантність наявного гуманітарно-роззброювального договору, а й політично "прив'язали" подальшу роботу з ЛАСО до вже перевіреного механізму, що поєднує військовий фокус й гуманітарні обмеження.

Посилання на *CCW* як "належну правову основу" створило процедурну інерцію: мандати *GGE* були неодноразово продовжені саме в межах Конвенції, а держави погодилися працювати над елементами потенційного інструмента, беручи за зразок вже наявні Додаткові протоколи *CCW* (*Reaching Critical Will*, 2019). Це зберігає вимогу консенсусу, що підвищує планку для ухвалення радикальних заборон, але водночас забезпечує урахування військово-технічних міркувань і легітимність для держав із різним рівнем технологічних можливостей.

Це фактично задає двошарову модель: мінімально – продовжити розробку елементів регулювання в *ССВ*; максимально – використувати напрацювання *ССВ* як техніко-правову базу для ширших політичних рішень поза Конвенцією, якщо консенсус заблокується. Саме таку еволюцію ми спостерігаємо: паралельне просування теми ЛАСО у *ССВ* та на ширших майданчиках ООН, де держави обговорюють потенційну заборонно-регулятивну угоду (*United Nations*, 2019, December 13).

Після ухвалення принципів подальші переговори щодо вироблення юридично зобов'язувального інструмента зіткнулися зі значними труднощами. Заплановані на 2020 р. сесії *GGE* не відбулися через пандемію *COVID-19*, що викликало паузу в процесі. Роботу було відновлено у 2021 р.: *GGE* під головуванням посла Бельгії М. П. де Бюртсверве провела того року сумарно 20 днів засідань. Попри тривалі дискусії, єдиного підсумкового звіту ухвалити не вдалося через розбіжності між державами. На Шостій оглядовій конференції *ССВ* (грудень 2021 р.) сторони підтвердили, що норми МГП повною мірою застосовуються до всіх систем озброєння, зокрема до потенційних ЛАСО, і що *"летальна автономна зброя не може застосовуватися, якщо вона за своєю природою завдає зайвих страждань або має невибіркову дію чи іншим чином не здатна використовуватися згідно з МГП"* (*Reaching Critical Will*, 2021).

У 2022 р. група з 10 держав на чолі з Аргентиною і Панамою запропонувала *"дорожню карту"* до нового протоколу *ССВ* щодо автономної зброї, а об'єднаний документ 23 держав (Австрії, Мексики, Нової Зеландії, низки інших країн Європи, Азії та Африки) закликав спільно зобов'язатися *"заборонити системи озброєння, які не є достатньо підконтрольними чи передбачуваними для відповідності правовим вимогам"* та одночасно *"визначити межі і регуляції з метою дотримання норм МГП іншими видами автономної зброї"*.

На початку 2023 р. *GGE* (посол Ф. Даміко) знову провела дві сесії сумарно на 10 днів (*Reaching Critical Will*, 2023). У ході цих засідань вперше за довгий час прозвучала обнадійлива спільна заява: держави *"зблизилися на розумінні, що системи озброєння на основі новітніх технологій не повинні застосовуватися, якщо вони не здатні використовуватися відповідно до МГП"*. Ця формула підтвердила фундаментальний принцип про підпорядкування будь-якої зброї нормам гуманітарного права. Проте вона лише повторює вже наявні зобов'язання (заборона невибіркової зброї чи зброї, що спричиняє надмірні ушкодження) і не містить нових конкретних обмежень. Перешкодою залишалось небажання окремих ключових країн переходити від декларацій до юридично зобов'язувальних норм. У результаті знову не досягли консенсусу щодо початку переговорів про договір або нового протоколу. Натомість, усвідомлюючи застій у рамках *ССВ*, більшість держав-учасниць вирішили винести питання ЛАСО на обговорення ширшого міжнародного форуму – Генеральної Асамблеї ООН.

1 липня 2024 р. Генеральний секретар представив Доповідь A/79/88, у якій систематизовано подані державами та організаціями матеріали: від вимог до негайної заборони окремих категорій автономних озброєнь до пропозицій поступового, "позитивно-зобов'язального" регулювання. Спільним знаменником більшості позицій стала необхідність "значущого людського контролю", підзвітності та прозорості розробки й застосування таких систем. Доповідь також окреслює спектр інституційних варіантів подальших дій – від переговорів щодо юридично зобов'язувального інструменту до вироблення кодексів поведінки та технічних стандартів у межах або поза межами *CCW* (United Nations, 2024).

2. Результати дискусій щодо ЛАСО

Наразі узагальнюючим результатом майже десятирічної роботи ООН у сфері летальних автономних систем озброєнь стала резолюція 79/239 *"Artificial intelligence in the military domain and its implications for international peace and security"*, ухвалена Генеральною Асамблеєю 31 грудня 2024 р.

Ініційована Австрією та внесена від імені крос-регіональної групи, ця перша в історії Генеральної Асамблеї резолюція щодо летальних автономних систем озброєнь була підтримана переважною більшістю: 152 голоси "за", 4 "проти" (Білорусь, Індія, Малі, російська федерація) та 11 утрималися (Китай, Іран, Ізраїль, КНДР, Мадагаскар, Нігер, Саудівська Аравія, Південний Судан, Сирія, Туреччина, ОАЕ). Результат голосування засвідчив, що питання автономної зброї перейшло з відносно вузької експертної арени *CCW* у ранг універсального порядку денного ООН. У резолюції визнано "серйозні виклики й занепокоєння", що випливають із застосування штучного інтелекту та автономності у військовій сфері, підкреслено нагальну потребу міжнародної спільноти відреагувати, підтверджено застосовність Статуту ООН, міжнародного гуманітарного та міжнародного права прав людини до ЛАСО, а в оперативному пункті 2 Генеральному секретарю доручено зібрати й узагальнити позиції держав, МКЧХ, громадянського суспільства і науково-промислової спільноти щодо шляхів врегулювання та ролі людини у застосуванні сили для подальшого розгляду на 79-й сесії ГА ООН.

UNIDIR зазначив, що ухвалення резолюції 79/239 відкриває ширший міжнародний процес, здатний вийти за рамки дискусій у *CCW*, але наголосив на збереженні розбіжностей між державами щодо оптимального формату регулювання; успіх подальших переговорів, за їхнім аналізом, залежатиме від перетворення принципу "значущого людського контролю" на конкретні юридичні норми (Persi Paoli et al., 2025).

Міжнародний комітет Червоного Хреста привітав резолюцію за чітку орієнтацію на людиноцентричний підхід, підкреслив, що саме люди мають ухвалювати остаточні рішення про застосування сили, і закликав держави розробити юридично зобов'язувальний інструмент,

який би поєднував заборону неприйнятних категорій ЛАСО з позитивними зобов'язаннями щодо контролю над рештою систем (*International Committee of the Red Cross*, 2025, April 11).

SIPRI у тематичному огляді звернув увагу на низку політичних дилем: поєднання потреби в інноваціях із гуманітарними ризиками, розрив у технологічних можливостях між країнами та потенційне фрагментування нормативних режимів, попередивши, що без узгоджених правил держави можуть перейти до "гонки автономності", підвищуючи ризик ескалації (*Blanchard et al.*, 2025, February 6).

Глобальна коаліція неурядових організацій *Stop Killer Robots* вітала резолюцію як історичний крок, але назвала її лише першим етапом і закликала розпочати переговори про договірні заборони до 2026 р., щоб уникнути неконтрольованого поширення зброї, здатної вирішувати питання життя і смерті без людського втручання (*Stop Killer Robots*, 2025).

Узагальнюючи, слід сказати, що резолюція 79/239 стала ключовою точкою кристалізації майже десятирічних дебатів: вона формалізує політичний консенсус щодо людиноцентричності та відкриває можливість для створення комбінованого договірно-регулятивного механізму, однак подальший шлях лишається невизначеним, оскільки між державами зберігається протиставлення "договору із жорсткими заборонами" та "м'яких" політичних принципів, а успіх процесу залежатиме від здатності перетворити широкі декларації на конкретні юридичні норми (*International Committee of the Red Cross*, 2025, April 11).

Останні кроки Генеральної Асамблеї демонструють, що навіть за відсутності швидкого договірного прориву, ООН поступово формує "нормативне поле тяжіння", у яке підтягуються й інші платформи. Підготовлена на виконання резолюції 78/241 Доповідь Генерального секретаря про летальні автономні озброєння (A/79/88) узагальнила винятково широкий спектр державних позицій: від вимог невідкладної заборони до поступового регулювання, але практично всі подані матеріали так чи інакше визнають необхідність людського контролю, правової відповідності та багатосторонньої координації. У документі також зафіксовано, що низка держав бачать цінність і навіть переваги у збереженні провідної ролі *CCW/GGE*, тоді як інші наполягають на ширшій участі органів ГА та відкритих міжплатформних консультаціях – сигнал про назрівання політичної критичної маси для гнучкішої архітектури регулювання (*United Nations*, 2023).

Важливо, що в Доповіді відображено спільний заклик Генерального секретаря ООН та Президента МКЧХ розпочати переговори щодо нового юридично зобов'язального інструмента з чіткими заборонами й обмеженнями для автономних озброєнь, бажано до 2026 р., що суттєво підсилює легітимність "двоюрусного" підходу (заборони та позитивні зобов'язання). Рекомендації МКЧХ рухаються у тому ж напрямі: заборонити непередбачувані системи та системи, призначені для ураження

людей, і регулювати решту через встановлення меж застосування, параметрів нагляду й можливості втручання людини.

Отже, за роки дискусій у межах *GGE* сформувався широкий консенсус щодо двох основоположних тез. Перша – необхідність *комбінованого підходу* до регулювання ЛАСО, який передбачає подвійний режим: (1) *прямі заборони* на окремі типи автономних систем, що не забезпечують належного людського контролю, і (2) *позитивні зобов'язання* щодо гарантування людського контролю за тими системами, які не підпадають під заборону. Друга – чітко усвідомлений зв'язок між контролем людини та дотриманням права: держави погоджуються, що забезпечення "значущого людського контролю" над озброєннями є необхідною передумовою виконання вимог МГП (зокрема принципів розрізнення, пропорційності та відповідальності).

Minor (2023) фактично пропонує "логічне завершення" багаторічних обговорень: перехід від рекомендацій до створення *міжнародного договору*, що закріпив би згадані консенсусні положення як юридичні норми. Модель, яку вона описує, віддзеркалює напрацювання *GGE* і конкретизує їх у вигляді потенційних статей угоди. Центральним елементом пропозиції є саме двоступеневе регулювання.

По-перше, пропонується заборонити на міжнародному рівні ті категорії автономної зброї, які несумісні з базовими вимогами права і принципом контролю людини. До таких належать системи, що здатні самостійно (без втручання оператора) обирати і вражати цілі, особливо якщо йдеться про ураження людей (наприклад автономні роботизовані платформи, призначені для вибору живих цілей).

По-друге, для всіх інших типів озброєнь з елементами автономності, які не підпадають під пряму заборону, договір має встановити позитивні зобов'язання з метою забезпечення "значущого людського контролю" на всіх етапах їхнього життєвого циклу та застосування.

Отже, запропонована *Minor* модель договору спирається на консенсусні підходи, вироблені в ході засідань *GGE*, і переносить їх з площини "*м'якого права*" у площину конкретних правових зобов'язань. Авторка підкреслює, що зволікати із затвердженням таких норм не варто: вона прямо закликає групу країн-лідерів розпочати переговорний процес – "*ініціювати перемовини через Генеральну Асамблею ООН або у форматі окремого договору*".

Перевага моделі – чітка логіка заборон та регулювання, сумісна з гуманітарним підходом; однак є щонайменше п'ять викликів: (1) дефініційний тригер: як юридично зафіксувати поріг "значущого людського контролю"; (2) верифікація й прозорість: алгоритмічна складність та класифікація військових систем; (3) *Dual-use* і модульність: той самий програмний модуль може забезпечувати як допоміжні, так і автономні функції; (4) технологічна еволюція: машинне навчання після розгортання здатне змінювати поведінку систем; (5) процесуальна платформа:

чи можливий обов'язковий договір поза консенсусом *ССВ*; чи потрібен "гібридний" шлях через ГА.

Аналітична модель, запропонована *Minor* у 2023 р., відображає кульмінацію цих зусиль – вона синтезує напрацьовані між урядами принципи в цілісну правову рамку і вказує шлях до майбутнього міжнародно-правового інструмента з ЛАСО. Її реалізація залежатиме від політичної волі держав у найближчі роки, однак уже зараз очевидно, що "*гордий вузол*" автономної зброї не розрубати інакше, ніж через вироблення нових загальнообов'язкових норм, які закріплять відповідальність людини за застосування сили й обмежать неконтрольовану автономність летальних систем.

3. Перешкоди щодо прийняття зобов'язувального документа щодо ЛАСО

Головною процедурною перешкодою залишається правило консенсусу в *ССВ*: будь-яка держава-учасниця здатна зірвати ухвалення рішення, і цим уже користувалися росія, Ізраїль та Індія, блокуючи мандати *GGE*.

Друга група бар'єрів впливає з кардинально різних національних позицій. Коаліція гуманітарно орієнтованих держав (Австрія, Аргентина, Панама, ПАР тощо) відкрито просуває повну заборону, тоді як провідні військово-технологічні сили (США, Китай, росія, Індія) схилиються до "м'якого права" у формі кодексів поведінки або суто національних регуляторних рамок, побоюючись втратити технологічну перевагу (*Le Poidevin*, 2025).

Третій бар'єр – невизначеність ключових дефініцій, насамперед поняття "значущий людський контроль". Академічні та міжурядові документи вирізняються широтою трактувань: від структурної вимоги "людина ухвалює остаточне рішення" до операційних мінімумів "можливість перервати місію". Розмитість критерію дає змогу державам відкладати переговори, посиляючись на "відсутність спільної термінологічної основи" (*Taddeo & Blanchard*, 2022).

Четвертою перешкодою є стратегічне суперництво великих держав, яке маскується під риторику суверенного контролю за інноваціями. Зокрема, США запроваджують жорсткі експортні обмеження на *AI*-чипи, а Китай у відповідь пришвидшує військові програми безпілотних платформ; обидві сторони розглядають ЛАСО як елемент стримування та неготові до юридичних самообмежень (*Freifeld*, 2025, January 13).

П'ятою проблемою виступає розрив між безпековими й гуманітарними наративами. *ССВ*-процес історично фокусується на МГП, тоді як ширші питання стратегічної стабільності, прав людини та ескалаційних ризиків лишаються другорядними, що ускладнює формування комплексного мандата для переговорів (*Blanchard et al.*, 2025, February 6).

Шостий бар'єр пов'язаний із темпом технологічного розвитку, який значно випереджає багатосторонні процедури. Від 2014 р. *GGE* зібрався лише кілька десятків разів, тоді як на полі бою вже зафіксовано

понад 200 автономних систем; Генеральний секретар установив як орієнтовний 2026 р., утім, держави визнають, що нинішня динаміка переговорів не дозволяє вкластися у цей термін (*Le Poidevin, 2025*).

У сукупності ці фактори формують складну "матрицю гальм", де кожен бар'єр підсилює інший: консенсусна процедура надає важелі вето державам-опонентам, стратегічна конкуренція стимулює технологічну гонку, а дефініційна невизначеність і відсутність механізмів верифікації дають змогу відкладати перехід від принципів до норм. Подолати цю конфігурацію можна лише через поєднання політичного лідерства, технічно інформованих стандартів і розширення кола акторів поза межі вузького формату *ССВ*.

4. Контрверсійність позицій членів ООН

Позиція США щодо глобального регулювання ЛАСО була сформована під впливом багатьох факторів, включно зі сприйняттям Вашингтоном прискорення глобальної "гонки за перевагу ШІ" і збільшенням інвестицій Пентагону в нові технології озброєнь в рамках його Третьої офсетної стратегії. Сполучені Штати були першою країною, яка сформулювала політику розробки й експлуатації ЛАСО, яку вони визначають як "систему озброєнь, яка після активації може вибирати і вражати цілі без подальшого втручання людини-оператора". Вперше опублікована в листопаді 2012 р. й оновлена в січні 2023 р. Директива Міністерства оборони 3000.09 (*U.S. Department of Defense, 2023, January 25*) не забороняє розробку так званих повністю автономних систем озброєнь – наприклад систем, які можуть завдавати ударів без прямого нагляду людини. Імовірніше, Директива поєднує вимогу до "командирів і операторів застосовувати належний рівень людського судження при застосуванні сили" з процесом перегляду озброєнь, спрямованим на забезпечення того, щоб усі системи працювали відповідно до національного і міжнародного права. Сполучені Штати виступають проти принципу будь-якого нового обов'язкового глобального регулювання ЛАСО. Натомість її позиція змінилася на заклик до розробки "необов'язкового Кодексу поведінки", який "допоможе державам сприяти відповідальній поведінці та дотриманню міжнародного права" (*Watts & Bode, 2024*).

У своєму робочому документі до *GGE-LAWS* (2019) китайські представники підкреслили, що ЛАСО має кілька ключових характеристик (серед яких – еволюційність і неможливість втручання після запуску), які становлять особливу загрозу принципам міжнародного права. Китайська сторона вже кілька років закликає до жорсткіших правил і більшої передбачуваності систем озброєнь, що активуються без безперервного людського контролю (*United Nations, 2019, September 25*).

Китай у своїх офіційних виступах робить акцент на необхідності недопущення самонавчальних систем, що можуть "перевершити людські

очікування", тоді як США наголошують, що чинне міжнародне гуманітарне право вже достатньо гнучке, аби охопити нові технології. Ці різні ракурси підвищують градус дебатів у *GGE* і змушують інші країни шукати компроміс.

Представник російської федерації, пояснюючи голосування делегації щодо проєкту резолюції щодо ЛАСО (документ *A/C.1/78/L.56*), заявив, що текст прагне підірвати те, що було створено в рамках Конвенції щодо деяких видів звичайних озброєнь, зокрема спеціалізованої *GGE*, яка успішно працює. Група є єдиним ідеальним форумом для обговорення цих систем озброєнь. Переносити це питання на якусь іншу платформу контрпродуктивно. Група залучила ключові держави, які відіграють активну роль у наукових дослідженнях, і успішно забезпечує розумний баланс між гуманітарними проблемами та законними оборонними інтересами країн. російська федерація виступає проти розробки будь-якого міжнародного юридично зобов'язуючого інструмента і мораторію на розробку та використання автономних систем озброєння (*United Nations First Committee, 2023, November 1*).

З цього приводу позиція російської федерації виглядає досить консервативно. Оскільки де-факто автономні системи озброєння їй уже відомі з 1970-х років і міжнародно правової адаптації з цього питання вона не визнає.

У 1970–1980-х роках у СРСР була створена система "Периметр", у країнах НАТО більш відома як "Мертва рука". Це так звана автоматизована система ядерного удару, яка повинна була діяти у випадку, якщо верховне військове та політичне керівництво країни стало нездатне керувати ядерними силами внаслідок ядерного нападу по країні. Основною ціллю системи було забезпечення здатності до відповідного удару навіть у разі масштабного знищення командного складу країни, тим самим діючи як стримувальний фактор проти ядерного нападу на СРСР.

З погляду міжнародного права створення системи "Периметр" можна розглядати через призму доктрини стримування, яка є фундаментальним принципом ядерної стратегії багатьох держав. Принцип стримування заснований на взаємному гарантованому знищенні, що передбачає, що жодна держава не вдасться до ядерного нападу, знаючи, що такий напад призведе до неминучої відплати, яка знищить і саму нападаючу державу.

Логіка творців такої автономної системи полягала не у провокації конфлікту, а у його стримуванні за допомогою забезпечення взаємного руйнування. Отже, хоча існували значні юридичні та моральні питання щодо автоматизації ядерної відповіді, це рішення мало стратегічне обґрунтування з метою забезпечення національної безпеки (*Stilwell, 2022, March 14*). Можливо, саме тому досвід роботи з автономними системами не мотивує російську федерацію підтримувати якісь нові ініціативи щодо регулювання ЛАСО.

5. Ініціативи ООН у формуванні порядку денного щодо штучного інтелекту

Організація Об'єднаних Націй не має панацеї, проте унікальна легітимність органу, заснованого на Статуті ООН, погодженому на всесвітньому рівні, а також її прихильність до визнання різноманітності всіх народів світу є ключовим вузлом для обміну знаннями, узгодження норм і принципів, а також забезпечення належного управління та підзвітності (Artigas *et al.*, 2023). ООН як основна міжнародна організація відіграла ключову роль у формуванні та ухваленні важливих міжнародних договорів, які стали стовпами міжнародного гуманітарного права. Також, незважаючи на те, що за останні роки було запущено багато ініціатив у сфері штучного інтелекту, залишаються суттєвими такі три проблеми:

1. Наразі спостерігається недостатнє представництво та інклюзивність у глобальних дискусіях. Країни, що розвиваються, здебільшого відсутні або недостатньо представлені на більшості провідних форумів зі штучного інтелекту, попри те, що мають значні можливості отримати вигоду від нього для свого економічного і соціального розвитку.

2. Нинішнім ініціативам, пов'язаним зі штучним інтелектом, бракує загальної координації у спосіб, який був би легко доступний для інших країн, що не входять до наявних груп, інших структур ООН та інших зацікавлених сторін.

3. Державним секторам були б корисні додаткові можливості та експертиза для залучення штучного інтелекту та забезпечення національного нагляду або управління у сфері використання таких технологій.

У вересні 2024 р. ООН планувала проведення Саміту майбутнього, що могло створити можливості для багатосторонніх рішень заради кращого майбутнього на основі зміцнення глобального управління на благо нинішнього і прийдешніх поколінь. Планувався розгляд створення Глобального цифрового договору як формату для реалізації зобов'язань, що міститься в Декларації про відзначення сімдесять п'ятої річниці Організації Об'єднаних Націй, яка передбачає "формування спільного бачення цифрового співробітництва". Такий механізм принципово важливий для багатосторонніх дій, яких вимагає подолання цифрового, даталогічного та інноваційного розривів, і для досягнення такого порядку управління, який необхідний для стійкого цифрового майбутнього.

Опублікований у квітні 2024 р. проєкт Глобального цифрового договору містить також пункти, пов'язані зі штучним інтелектом. Цілями цього договору є:

- 1) ліквідувати цифрові розриви та прискорити прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку;
- 2) розширювати можливості для включення в цифрову економіку;

- 3) сприяти створенню інклюзивного, відкритого, безпечного та захищеного цифрового простору;
- 4) сприяти справедливому міжнародному управлінню даними;
- 5) управління новими технологіями, включно зі штучним інтелектом, на благо людства.

Майбутній Глобальний цифровий договір ООН може стати важливим кроком у стандартизації та регулюванні цифрових технологій на міжнародному рівні з погляду міжнародного права. Такий договір міг би забезпечити єдині правила гри для держав і приватних акторів у таких сферах, як кібербезпека, захист даних, і права людини в цифровому просторі. Важливим буде дотримання принципу суверенітету держав, недискримінації, забезпечення глобальної взаємної довіри між учасниками і наявність механізмів забезпечення моніторингу, що дасть змогу ефективно реагувати на порушення та адаптувати договір до швидкозмінних технологічних умов.

Human Rights Watch (2022) і Міжнародна клініка з прав людини (IHRC) при Гарвардській школі права закликають держави якнайшвидше розпочати альтернативний процес переговорів щодо юридично зобов'язуючого інструмента для вирішення зростаючого занепокоєння з приводу автономних озброєнь, оскільки сучасний формат на базі Конвенції про звичайні види озброєнь не показав надійного результату. Альтернативний процес повинен мати такі характеристики:

- спільна мета створення нового закону, що гарантує, що всі сторони переговорів будуть сумлінно працювати над досягненням спільної мети;
- модель прийняття рішень більшістю голосів, а не консенсусом, для всіх процедурних і змістовних рішень;
- чіткі й амбітні терміни для переговорів та прийняття договору, щоб інструмент міг терміново реагувати на технологічний розвиток, забезпечуючи при цьому достатній час і ресурси для розгляду гуманітарних та безпекових питань;
- інклюзивний підхід для забезпечення широкої участі низки держав, агентств ООН, міжнародних інституцій та неурядових організацій (*Human Rights Watch*, 2022).

Висновки

Дослідження показало, що Організація Об'єднаних Націй відіграє ключову роль у формуванні глобального порядку денного щодо летальних автономних систем озброєнь (ЛАСО), хоча цей процес характеризується значними обмеженнями та суперечностями. Центральним досягненням майже десятирічних дискусій стало ухвалення резолюції 79/239, яка піднесла питання ЛАСО на рівень універсального порядку денного ООН і зафіксувала політичний консенсус щодо людиноцентричного підходу та необхідності "значущого людського контролю".

Попри відсутність юридично обов'язкового документа, діяльність GGE та Генеральної Асамблеї сприяла поступовому формуванню принципів, що визначають рамки міжнародного діалогу. Це стосується насамперед підтвердження застосовності міжнародного гуманітарного права до автономної зброї, визнання державної й індивідуальної відповідальності за її використання, а також важливості підзвітності та прозорості. Водночас консенсусна процедура CCW, розбіжності між військово-технологічними державами та гуманітарно орієнтованими країнами, а також невизначеність дефініцій залишаються ключовими перепонами для створення нових правових норм.

Результати дослідження свідчать, що нинішній стан регулювання можна описати як "нормативне поле тяжіння", в якому держави, міжнародні організації та громадянське суспільство поступово зближують позиції щодо мінімальних стандартів. Сформувався консенсус щодо подвійного підходу: поєднання прямих заборон на системи, несумісні з міжнародним правом, і позитивних зобов'язань із забезпечення людського контролю над іншими автономними системами.

Отже, головний внесок ООН полягає не лише у створенні майданчика для дискусій, але й у поступовій інституціоналізації ключових принципів, що можуть стати основою для майбутнього міжнародного договору. Перспективи укладення юридично зобов'язувального документа залежать від здатності міжнародної спільноти подолати політичні та технологічні бар'єри, однак уже сьогодні очевидно, що без участі ООН формування ефективного і легітимного механізму регулювання ЛАСО є малоймовірним.

REFERENCE

Artigas, C., Manyika, J., & UN AI Advisory Body. (2023). UN AI Advisory Body calls for grounding artificial intelligence in universal principles, suggests tasks for a potential institution on AI governance. In *UN Secretary-General, Interim Report Governing AI for Humanity*. https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/un_ai_advisory_body_interim_report_press_release.pdf

Blanchard, A., Boulanin, V., Bruun, L., & Goussac, N. (2025, February 6). *Dilemmas in the policy debate on autonomous weapon systems*. Stockholm International Peace Research Institute. <https://www.sipri.org/commentary/topical-background/2025/dilemmas-policy-debate-autonomous-weapon-systems>

De Sio, F. S., & Van den Hoven, J. (2018). Meaningful human control over autonomous systems: A philosophical account. *Frontiers in Robotics and AI*, (5), 15. <https://doi.org/10.3389/frobt.2018.00015>

Freifeld, K. (2025, January 13). *US tightens its grip on AI chip flows across the globe*. Reuters. <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/us-tightens-its-grip-ai-chip-flows-across-globe-2025-01-13/>

Group of Governmental experts on LAWS. (2025). *Rolling text status date: May 12, 2025*. <https://reachingcriticalwill.org/images/documents/Disarmament-fora/ccw/2025/gge/documents/rolling-text-12May.pdf>

Horowitz, M. C. (2016). The ethics & morality of robotic warfare: Assessing the debate over autonomous weapons. *Daedalus*, 145(4), 25–36. https://doi.org/10.1162/DAED_a_00409

Human Rights Watch. (2022). *An Agenda for Action: Alternative Processes for Negotiating a Killer Robots Treaty*. <http://hrp.law.harvard.edu/clinic>

International Committee of the Red Cross. (2025, April 11). *Artificial intelligence in the military domain: A human-centred approach* [Submission to the UN Secretary-General]. https://www.icrc.org/sites/default/files/2025-04/ICRC_Report_Submission_to_UNSG_on_AI_in_military_domain.pdf

Le Poidevin, O. (2025, May 12). *Nations meet at UN for 'killer robot' talks as regulation lags*. Reuters. <https://www.reuters.com/sustainability/society-equity/nations-meet-un-killer-robot-talks-regulation-lags-2025-05-12/>

Minor, E. (2023, February). *Laws for LAWS: Towards a treaty to regulate lethal autonomous weapons* (Friedrich-Ebert-Stiftung Working Paper). Friedrich-Ebert-Stiftung. <https://library.fes.de/pdf-files/international/20013.pdf>

Office for Disarmament Affairs. (n. d.). *Timeline of "Laws" in the CCW*. United Nations. Retrieved July 7, 2025, from <https://disarmament.unoda.org/timeline-of-laws-in-the-ccw/>

Persi Paoli, G., Afina, Y., Grand-Clement, S., Puscas, I., Mohan, S., & Abowitz, J. (2025). *Artificial intelligence in the military domain and its implications for international peace and security: An evidence-based road map for future policy action*. United Nations Institute for Disarmament Research. https://undir.org/wp-content/uploads/2025/07/UNIDIR_AI_military_domain_implications_international_peace_security.pdf

Qerimi, Q. (2023). Controlling lethal autonomous weapons systems: A typology of the position of states. *Computer Law & Security Review*, (50), 105854. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2023.105854>

Reaching Critical Will. (2014). *Meeting of experts on lethal autonomous weapons systems – CCW*. <https://reachingcriticalwill.org/disarmament-fora/ccw/2014/meeting-experts-laws>

Reaching Critical Will. (2016). *Fifth Review Conference of the States Parties to the Convention on Certain Conventional Weapons*. <https://reachingcriticalwill.org/disarmament-fora/ccw/2016/revcon>

Reaching Critical Will. (2018). *Meeting of governmental experts on lethal autonomous weapons systems – CCW*. <https://reachingcriticalwill.org/disarmament-fora/ccw/2018/laws>

Reaching Critical Will. (2019). *Autonomous weapons experts meeting* [Webpage]. Reaching Critical Will. <https://reachingcriticalwill.org/disarmament-fora/ccw/2019/laws>

Reaching Critical Will. (2021). *Sixth Review Conference of the States Parties to the Convention on Certain Conventional Weapons*. <https://reachingcriticalwill.org/disarmament-fora/ccw/2021/revcon>

Reaching Critical Will. (2023). *Meeting of governmental experts on lethal autonomous weapons systems – CCW*. <https://reachingcriticalwill.org/disarmament-fora/ccw/2023/laws>

Riebe, T., Schmid, S., & Reuter, C. (2020). Meaningful human control of lethal autonomous weapon systems: The CCW debate and its implications for VSD. *IEEE Technology and Society Magazine*, 39(4), 36–51. <https://doi.org/10.1109/MTS.2020.3036429>

Rosert, E., & Sauer, F. (2020). How (not) to stop the killer robots: A comparative analysis of humanitarian disarmament campaign strategies. *Contemporary Security Policy*, 42(1), 4–29. <https://doi.org/10.1080/13523260.2020.1771508>

Sauer, F. (2020). Stepping back from the brink: Why multilateral regulation of autonomy in weapons systems is difficult, yet imperative and feasible. *International Review of the Red Cross*, 102(913), 235–259.

Stilwell, B. (2022, March 14). *Russia's "Dead hand" is a Soviet-Built nuclear doomsday device*. Military.com. <https://www.military.com/history/russias-dead-hand-soviet-built-nuclear-doomsday-device.html>

Stop Killer Robots. (2025, March 4). *Statement by Stop Killer Robots to the Group of Governmental Experts on lethal autonomous weapons systems, 3–7 March 2025*. Campaign to Stop Killer Robots. <https://www.stopkillerrobots.org/resource/march-2025-gge-statement/>

Taddeo, M., & Blanchard, A. (2022). A comparative analysis of the definitions of autonomous weapons systems. *Science and Engineering Ethics*, 28(5). <https://doi.org/10.1007/s11948-022-00392-3>

Tóth, Z., Caruana, R., Gruber, T., & Loebbecke, C. The Dawn of the AI Robots: Towards a New Framework of AI Robot Accountability. *J Bus Ethics*, (178), 895–916. (2022). <https://doi.org/10.1007/s10551-022-05050-z>

U.S. Department of Defense. (2023, January 25). Autonomy in weapon systems (DoD Directive 3000.09). <https://www.esd.whs.mil/Portals/54/Documents/DD/issuances/dodd/300009p.pdf>

United Nations. (2019, September 25). Report of the 2019 session of the Group of Governmental Experts on emerging technologies in the area of lethal autonomous weapons systems (CCW/GGE.1/2019/3). <https://docs.un.org/CCW/GGE.1/2019/3>

United Nations First Committee. (2023, November 1). *First Committee approves new resolution on lethal autonomous weapons, as speaker warns "an algorithm must not be in full control of decisions involving killing"*. <https://press.un.org/en/2023/gadis3731.doc.htm>

United Nations Office for Disarmament Affairs. (n. d.). *Lethal autonomous weapon systems (LAWS)*. <https://disarmament.unoda.org/the-convention-on-certain-conventional-weapons/background-on-laws-in-the-ccw/>

United Nations, Secretary-General. (2024, July 1). *Lethal autonomous weapons systems: Report of the Secretary-General* (A/79/88). <https://docs.un.org/en/A/79/88>

United Nations. (2013). *Draft final report: Meeting of the High Contracting Parties to the Convention on Certain Conventional Weapons* (CCW MSP/2013/CRP.1). <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/635/79/PDF/G1363579.pdf>

United Nations. (2019, December 13). *Final report: Meeting of the High Contracting Parties to the Convention on Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects* (UN Doc. CCW/MSP/2019/9). <https://undocs.org/en/CCW/MSP/2019/9>

United Nations. (2023, December 22). *Lethal autonomous weapons systems* (A/RES/78/241). <https://docs.un.org/en/A/RES/78/241>

United Nations. (2024). *Role of science and technology in the context of international security and disarmament* (A/79/224). <https://docs.un.org/en/A/79/224>

Watts, T. F. A., & Bode, I. (2024). Machine guardians: The Terminator, AI narratives and US regulatory discourse on lethal autonomous weapons systems. *Cooperation and Conflict*, 59(1), 107–128. <https://doi.org/10.1177/00108367231198155>

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин з державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автор працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів і редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Автор не отримував прямого фінансування для цього дослідження.

Гончарук, Д. (2025). ООН та летальна автономна зброя: гордіїв вузол міжнародного гуманітарного права. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Серія. Юридичні науки, 3(140), 14–31. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(140\)02](https://doi.org/10.31617/3.2025(140)02)

Надійшла до редакції 29.07.2025.

Прийнято до друку 01.09.2025.

Публікація онлайн 16.09.2025.